

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของพยานในคดีอาญา

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546¹

ศรัณยู กอเข้ม²

พยานหลักฐาน ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งของกระบวนการยุติธรรมของไทย ที่มีการบังคับใช้กฎหมายตามหลักนิติธรรมที่ให้ความสำคัญอย่างเท่าเทียม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพในการนำผู้กระทำความผิดมาลงโทษ การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนตามหลักนิติธรรม รวมทั้งการสมานฉันท์ในสังคม แต่ไม่รวมถึงอำนาจอิสระในการพิจารณาพิพากษาอรรถคดีของศาล และการดำเนินการของหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ โดยพยานหลักฐานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาที่ใช้ในการพิสูจน์ว่าจำเลยเป็นผู้กระทำความผิดหรือไม่นั้น ได้แก่ พยานบุคคล พยานเอกสาร พยานวัตถุและพยานผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น โดยพยานบุคคลถือเป็นพยานที่มีความสำคัญที่สุดในคดีอาญา เนื่องจากในกระบวนการยุติธรรมคดีอาญา เป็นคดีที่ต้องค้นหาความจริงโดยการพิสูจน์ให้ประจักษ์พยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำให้การของพยานบุคคล ดังนั้นพยานบุคคล จึงถือเป็นพยานหลักฐานที่สำคัญและจำเป็นมากที่สุดในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีอาญา พยานบุคคลมีหน้าที่ต้องเปิดเผยถึงการรับรู้ของตนที่ได้มาจากการเห็น การได้ยิน การได้กลิ่น การได้สัมผัส ถ่ายทอดสิ่งที่ตนรับรู้เกี่ยวกับการกระทำความผิดออกมาด้วยการให้ถ้อยคำแก่เจ้าพนักงาน โดยถ้อยคำของพยานบุคคลจึงถือเป็นพยานหลักฐานที่แสดงให้เห็นทั้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความผิดและความบริสุทธิ์ของผู้ถูกกล่าวหา ซึ่งเป็นพยานที่ดีที่สุดในชั้นศาล และหากไม่มีพยานบุคคลมาพิสูจน์ยืนยันการกระทำความผิดของจำเลยแล้วนั้น ผู้กระทำความผิดอาจหลุดพ้นจากความรับผิดชอบนั้นได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความปลอดภัยของพยาน เพื่อให้พยานเกิดความเกรงกลัว ไม่กล้ามาให้การแก่เจ้าพนักงานไม่ว่าจะในชั้นพนักงานสอบสวน หรือในชั้นศาล อีกประการหนึ่งก็คือพยานขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการคุ้มครองของรัฐ

ดังนั้นรัฐจึงมีหน้าที่ในการหามาตรการที่มีประสิทธิภาพในการให้ความคุ้มครองความปลอดภัยแก่พยานบุคคล ทำให้พยานมีความรู้สึกว่าจะตนปลอดภัยจากความเกรงกลัวและได้รับการคุ้มครองความปลอดภัยเป็นอย่างดี ซึ่งเป็นสิทธิที่พยานสมควรจะได้รับเนื่องจากสิทธิ เป็นเสมือนทั้งเกราะในการคุ้มกันประชาชนให้พ้นจากภัยคุกคามของกำลังอิทธิพล และอำนาจที่ไม่ยุติธรรม และเป็นเสมือนกุญแจให้ประชาชนสามารถใช้ไขไปสู่ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ได้ ตามที่รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติรับรองไว้ เกี่ยวกับเรื่องสิทธิและเสรีภาพ

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประเสริฐ ตั่นศิริ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.กัลยา ตั่นศิริ และรองศาสตราจารย์สุรินทร์ รัตนวราห

²นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาเขตบางนา) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ของประชาชน ซึ่งมีขอบเขตครอบคลุมถึงผลประโยชน์จากโอกาสและทางเลือกอันพึงมี พึงกระทำ และพึงได้ โดยที่สิ่งนั้นไม่ถูกโต้แย้งและขัดขวางโดยกฎหมาย องค์การรัฐเจ้าหน้าที่รัฐ และคนอื่น

แต่เนื่องจากปัจจุบันพยานยังไม่ได้รับการคุ้มครองเท่าที่ควร ทั้งที่พยานเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพิสูจน์ความจริงในทางอรรถคดี เป็นเหตุให้เกิดผลเสียต่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นเพื่อเพิ่มความคุ้มครองพยานให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 จึงได้ตราพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 244 ได้บัญญัติให้บุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญามีสิทธิได้รับความคุ้มครอง การปฏิบัติที่เหมาะสม และค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควรจากรัฐ ให้เป็นไปตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2440 ที่บัญญัติรองรับสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นพยานในคดีอาญาไว้ โดยกำหนดให้สำนักงานคุ้มครองพยาน กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ กระทรวงยุติธรรมเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการคุ้มครองพยานตามมาตรการทั่วไปและมาตรการพิเศษ แต่กลับพบว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันไม่ได้มีการบัญญัติสิทธิของพยานไว้เช่นในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ซึ่งปรากฏเพียงสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ที่บัญญัติไว้ในหมวดว่าด้วย สิทธิที่ประชาชนควรจะได้รับ ดังนั้นในปัจจุบันสิทธิที่พยานจะได้รับในการที่มาเสนอตัวเป็นพยานนั้นย่อมเป็นไปตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พุทธศักราช 2546 เพียงอย่างเดียว

แม้ว่ากระบวนการพิจารณาของศาลไทยจะใช้ระบบกล่าวหาที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกฎหมายอังกฤษ โดยคดีอาญาทั่วไปของไทยกำหนดไว้ในวิธีพิจารณาความอาญาและกฎหมายลักษณะพยาน ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาความจริงในการพิสูจน์ความผิด หรือความบริสุทธิ์ของจำเลยโดยใช้พยานบุคคลเป็นบุคคลสำคัญแห่งคดี แต่สิทธิของพยานที่ได้รับยังคงไม่มีความสมควรแก่เหตุที่บุคคลคนหนึ่งย่อมจะต้องได้รับ กลายเป็นประเด็นปัญหาที่ต้องศึกษา ดังต่อไปนี้

ทั้งนี้จากการศึกษาเห็นว่า ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ยังคงมีประเด็นปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดข้อกังขาขึ้นเกี่ยวกับการบัญญัติกฎหมายในบางมาตราที่มีการบังคับใช้ในปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของผู้ศึกษาเพื่อต้องการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และหลักเกณฑ์พื้นฐานเกี่ยวกับพยานมาวิเคราะห์ปัญหากฎหมายที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขให้สามารถนำไปใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ซึ่งประเด็นของปัญหาที่ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์มีดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการรับรองสิทธิของพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พุทธศักราช 2546

เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่มีการบังคับใช้ในปัจจุบันไม่ได้มีการกำหนดสิทธิของพยานไว้สมดังที่พยานเป็นบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดต่อกระบวนการยุติธรรม

เนื่องจากเป็นพยานหลักฐานที่มีความสำคัญยิ่งในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงแห่งคดี โดยข้อเท็จจริงแห่งคดีจะปรากฏเมื่อมีพยานหลักฐานที่นำมาพิสูจน์ยืนยันความจริงตามที่ได้มีการกล่าวอ้างในประเด็นแห่งคดีและต้องเป็นพยานที่ชอบโดยกฎหมายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 226/1 ศาลจะทำการพิเคราะห์จากพยานหลักฐานที่นำมาพิสูจน์ข้อเท็จจริงประกอบกับหลักกฎหมายดังกล่าว โดยวิธีการชั่งน้ำหนักความน่าเชื่อถือเพื่อใช้ประกอบในการตัดสินคดี แต่ปัจจุบันกลับพบว่า บุคคลทั่วไปมักไม่กล้าเข้ามาเป็นพยานในคดี เนื่องจากการรับรองสิทธิของพยาน ได้ให้การรับรองไว้แต่ไม่ดีเท่าที่ควรจะเป็น

ดังนั้นในกระบวนการยุติธรรมจึงเกิดปัญหาว่า เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นในทางอาญา พยานบุคคลเหล่านี้จะไม่เห็นคุณค่าต่อกระบวนการยุติธรรมจนทำให้ผู้เสียหาย หรือจำเลยขาดพยานที่สำคัญไปได้ เหตุผลเพราะพยานเกิดความกลัว จึงไม่กล้าเสนอตัวมาเป็นพยาน อาจเนื่องมาจากสาเหตุหลายสาเหตุด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอิทธิพลของกลุ่มบุคคล เรื่องทรัพย์สินเงินทองที่มีค่าตอบแทนแลกเปลี่ยนที่จะไม่เป็นพยานของศาล และอีกสาเหตุหนึ่งที่บุคคลทั่วไปมักจะไม่นับเสนอตัวมาเป็นพยาน คือ ไม่ชอบหาหาใส่หัว เพราะโดยลักษณะอุปนิสัยของคนไทยที่ไม่ชอบยุ่งเกี่ยวเรื่องของคนอื่น หรืออีกสาเหตุหนึ่งอาจเป็นเพราะความยุ่งยากในการเดินทาง รวมทั้งการเสียเวลาที่จะไปเป็นพยานและเกิดความเสี่ยงในความปลอดภัย คงมีแต่พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 สำนักงานคุ้มครองพยาน ภายใต้การกำกับดูแลของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพที่ให้สิทธิในการคุ้มครอง แต่ก็ไม่ได้มีเพียงพอต่อผลกระทบที่อาจจะได้รับหลังจากการไปเป็นพยานได้ ด้วยเหตุผลเหล่านี้ บุคคลทั่วไปจึงไม่กล้ามาเป็นพยาน ซึ่งส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาเกิดความเสื่อมและไม่ได้รับความยุติธรรมอย่างแท้จริง

2. ปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองพยาน ตามมาตรา 9

ในกระบวนการยุติธรรมคดีอาญา เป็นคดีที่ต้องค้นหาความจริงด้วยการพิสูจน์ประจักษ์พยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้การของพยานบุคคล เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนและพัฒนากระบวนการยุติธรรมของไทย ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ได้แบ่งลักษณะของการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ออกเป็น 2 ประเภท คือ มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน และ มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ซึ่งทั้ง 2 มาตรการนี้ไม่ได้มีการเข้าคุ้มครองพยานทันทีหลังจากที่พยานเข้าเสนอตัวเพื่อเป็นพยานในคดี จะมีการคุ้มครองก็ต่อเมื่อพยานร้องขอหรือมีการปรากฏแน่ชัดว่าพยานจะได้รับอันตราย (มาตรา 9) ซึ่งในกรณีที่พยานยื่นคำร้องขอคุ้มครอง ต้องใช้ระยะเวลาหลายวันนับตั้งแต่วันที่ยื่นคำร้อง อาจเป็นอันตรายต่อพยานได้ ดังนั้นสิทธิในการคุ้มครองพยานของคู่ความในทางคดีอาญาจะต้องได้สิทธิทุกกรณี และรัฐจะต้องมีหน้าที่ในการให้ความปลอดภัยโดยไม่มีข้อแม้ใด ๆ หากพยานต้องการ เนื่องจากองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่างก็มีมาตรการและอำนาจหน้าที่ในการคุ้มครองพยานแตกต่างกันไป โดยกฎหมายหลักเรื่องของมาตรการคุ้มครองพยานคือการใช้มาตรการทั่วไปในการคุ้มครองพยาน แต่ทั้งนี้กลับพบว่าในมาตรการคุ้มครองพยาน จำต้องยื่นคำร้องขอ ซึ่งกว่าจะมีการคุ้มครองพยานได้อาจล่าช้าไปเมื่อเทียบกับอันตรายหรือสิ่งต่าง ๆ ที่พยานจะได้รับหรืออาจจะได้

คุ้มครองพยาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมโดยตรง หากยังไม่มีมาตรการแก้ไขเป็นโดยเร็ว บุคคลที่จะมาเป็นพยานก็จะไม่มีใครกล้ามาเป็นพยาน

3. ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดความผิดที่อาจได้รับการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ตามมาตรา 8

ในการให้ความคุ้มครองแก่พยานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 กฎหมายได้กำหนดไว้สองหลักใหญ่ ๆ คือ มาตรการทั่วไป และมาตรการพิเศษ โดยมาตรการทั่วไป กำหนดให้พยานได้รับการคุ้มครองในกรณีที่พยานไม่ได้รับความปลอดภัย และในส่วนการคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษต้องเป็นกรณีที่ปรากฏเหตุแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัย จากการที่บุคคลใดนั้นยอมเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อเป็นพยานให้แก่คดีอาญาใด บุคคลนั้นย่อมได้รับความเสี่ยง ซึ่งตามสิทธิรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการให้ความเคารพและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ภายใต้หลักนิติธรรม โดยรัฐมีภารกิจที่จะต้องให้ความคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือโดยองค์กรของรัฐเอง เมื่อพิจารณาเทียบกับตัวบทกฎหมายการคุ้มครองพยานของต่างประเทศ อย่างประเทศสหรัฐอเมริกา กลับพบว่าประเทศสหรัฐอเมริกาให้การคุ้มครองที่ครอบคลุมโดยไม่แบ่งประเภทและความสำคัญว่าจะเป็นเรื่องธรรมดาหรือเรื่องพิเศษ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยของพยานและคนรอบข้างที่อาจได้รับความไม่ปลอดภัยเป็นหลัก มากกว่าการจำกัดสิทธิที่สร้างขึ้นตอนให้พยานไม่ได้รับการคุ้มครองอย่างไม่สมภาคตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นปัญหาในการสร้างขึ้นตอนจากรัฐ ทำให้สิทธิที่พยานสมควรจะได้รับนั้นถูกจำกัดไว้เพียงเท่าที่บัญญัติตามมาตรานี้ ทั้งที่บุคคลซึ่งเป็นพยานนั้นสมควรได้รับสิทธิการคุ้มครองในทุกกรณีโดยไม่แบ่งประเภทความสำคัญของลักษณะแห่งคดี เพื่อให้พยานได้รับการคุ้มครองสิทธิทางอาญาอย่างเป็นธรรม

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิของพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

ประเด็นปัญหาที่หนึ่งปัญหาเกี่ยวกับการรับรองสิทธิของพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

เดิม พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546

หมวด 3 ว่าด้วยเรื่องสำนักงานคุ้มครองพยานและการดำเนินคดี

หมวด 4 ว่าด้วยเรื่อง ค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่พยาน

ควรเพิ่มเติม

หมวดว่าด้วยเรื่อง สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมของพยาน ในพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 เช่น

1. ว่าด้วยการจัดการสถานที่รับรองที่เหมาะสมแก่พยาน ทั้งก่อน ระหว่างและหลังในชั้นสอบสวนและชั้นศาล

2. ว่าด้วยการให้บริการบุคคลซึ่งเป็นพยานที่เหมาะสม
3. ว่าด้วยการให้ความสะดวกสบายเกี่ยวกับการให้ปากคำและเบิกความของพยาน

เดิม มาตรา 17 เมื่อพยานได้ให้ข้อเท็จจริงต่อ พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือเบิกความต่อศาลแล้ว พยานพึงมีสิทธิได้รับค่าตอบแทนที่จำเป็นและสมควร ทั้งนี้ ตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด โดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง แต่ในกรณีที่พยานโจทก์ในคดีความผิดต่อส่วนตัวซึ่งผู้เสียหายเป็นโจทก์ หรือเป็นพยานจำเลยให้อยู่ในดุลพินิจของศาลที่จะมีคำสั่งให้มีการจ่ายค่าตอบแทนดังกล่าว แต่ไม่เกินอัตราตามระเบียบที่กระทรวงยุติธรรมกำหนดโดยความเห็นชอบของกระทรวงการคลัง

ซึ่งระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายแก่ พยาน สามี ภริยา ผู้บุพการี ผู้สืบสันดานของพยาน หรือบุคคลอื่น ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2547 ข้อ 8 ค่าตอบแทนตามข้อ 6 และข้อ 7 ให้จ่ายในอัตราดังต่อไปนี้

(1) พยานผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่ในเขตจังหวัดที่มาให้ข้อเท็จจริงยังที่ทำการพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลได้รับค่าตอบแทนครั้งละสองร้อยบาท

(2) พยานผู้ที่มีที่พักอาศัยอยู่นอกเขตจังหวัดที่เดินทางมาให้ข้อเท็จจริงยังที่ทำการพนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา พนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา หรือศาลได้รับค่าตอบแทนครั้งละห้าร้อยบาท

แก้ไขเป็น

“ค่าตอบแทนกรณีที่พยานมาให้ข้อเท็จจริง/เบิกความต่อศาล เดินทางภายในจังหวัด 500 บาท เดินทางข้ามจังหวัด 1,000 บาท เพื่อให้เหมาะสมโดยคิดจากค่าครองชีพและสภาพการณ์ ณ.ปัจจุบัน

และควรเพิ่มสวัสดิการ อย่างเช่น ส่วนลดสำหรับการเดินทางและมอบประกาศนียบัตรเป็นการเชิดชูเกียรติต่อกระบวนการยุติธรรม”

ประเด็นปัญหาที่สองปัญหาเกี่ยวกับมาตรการในการคุ้มครองพยาน ตามมาตรา 9

เดิม มาตรา 9 เมื่อปรากฏแน่ชัดหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าพยานจะไม่ได้ได้รับความปลอดภัย พยานหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมีประโยชน์เกี่ยวข้อง พนักงานผู้มีอำนาจสืบสวนคดีอาญาพนักงานผู้มีอำนาจสอบสวนคดีอาญา หรือพนักงานผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา อาจยื่นคำร้องต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม หรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายเพื่อขอใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน ทั้งนี้ ต้องได้รับความยินยอมของพยานด้วย

เมื่อได้รับคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายพิจารณาสั่งการโดยด่วน ถ้ามีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าพยานจะไม่ได้รับความปลอดภัย ก็ให้สั่งให้ใช้มาตรการพิเศษในการคุ้มครองพยาน

การยื่นคำร้องตามวรรคหนึ่ง และการดำเนินการตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

แก้ไขเป็น

มาตรา 9 “ให้พระราชบัญญัตินี้ว่าด้วยมาตรา 6 มาตรา 7 และมาตรา 8 กำหนดการคุ้มครองพยานแบบทันทีและเป็นธรรม ตามหลักคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของพยาน โดยกำหนดให้พยานได้รับการคุ้มครองตั้งแต่พยานเริ่มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา เว้นแต่พยานจะปฏิเสธไม่รับการคุ้มครอง”

ประเด็นปัญหาที่สามปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดความผิดที่อาจได้รับการคุ้มครองพยานในคดีอาญามาตรา 8

เดิม มาตรา 8 พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตรการพิเศษได้

- (1) คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร
- (2) คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา
- (3) คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นธุระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่อการอนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็ก หรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณีหรือสถานการค้าประเวณีหรือเป็นผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี
- (4) คดีความผิดเกี่ยวกับองค์รอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำร่วมกันโดยกลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการวางเครือข่ายเป็นขบวนการหรือองค์กรลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน
- (5) คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้จำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไปหรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น
- (6) คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

แก้ไขเป็น

มาตรา 8 “พยานในคดีอย่างหนึ่งอย่างใด เมื่อเริ่มเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญา ให้อยู่ในอำนาจของสำนักงานคุ้มครองพยานตาม (6) เว้นแต่พยานจะปฏิเสธไม่รับการคุ้มครอง”

เอกสารอ้างอิง

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. หลักพื้นฐานกฎหมายมหาชนว่าด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 6.

กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2555.

ขุนประเสริฐสุภมาตรา. หนังสือว่าด้วยกฎหมายภาคสิทธิ. กรุงเทพฯ: นิติศาสตร์, 2477.

เข็มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ, 2543.

คณิต ณ นคร. วิธีพิจารณาความอาญาของไทย: หลักกฎหมายกับทางปฏิบัติที่ไม่ตรงกัน, ในวิ.อาญา วิพากษ์.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน. 2552.

_____. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2549

ธานินทร์ กรีวิเชียร. อิทธิพลของกฎหมายอังกฤษในระบบกฎหมายไทย. วารสารนิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ปีที่ 11. ฉบับที่ 2. ประจำปี พ.ศ. 2517.

บุญญฤทธิ์ ตันอารีย์. “การคัดค้านการรับฟังพยานหลักฐานที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย: ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายเก่าและกฎหมายต่างประเทศ.” วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์.

ประธาน วัฒนวาณิชย์. “ระบบความยุติธรรมทางอาญา: แนวความคิดเกี่ยวกับการควบคุมอาชญากรรมและกระบวนการนิติธรรม.” วารสารนิติศาสตร์. ปีที่ 9 ฉบับที่ 2, พุทธศักราช 2520.